וַאֲסוּרִים שניהם ליהנות בְּדָבָר שֶׁל **אוֹתָהּ** הָעִיר, משום שכל בני העיר יש להם בעלות עליו, ונמצא שכל אחד מהם נהנה מחלקו של חבירו.

מבארת המשנה מהם הדברים של עולי בבל, ומהם הדברים של אותה העיר:

וְאֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁל **עוֹלֵי** בָּבֶל, כְּגוֹן **הַר הַבַּיִת**, **וְהָעֲזָרוֹת** שבו, **וְהַסּוֹר** שֶׁבָּאֶמְצַע **הַדֶּרֶךְ** שעולי הגולה כרו בדרכם כשעלו מבבל. ובדברים אלו שניהם מותרים כיון שאינם נחשבים שותפים בהם, ואין האחד נהנה משל חבירו. **וְאֵיזֶהוּ** דָּבָר שֶׁל **אוֹתָהּ** הָעִיר, כְּגוֹן **הָרֶחָבָה**, **וְהַמֶּרְחָץ**, **וּבֵית הַכְּנֶסֶת**, **וְהַתֵּיבָה** שמניחים עליה הספר תורה כשקוראים בו, **וְהַפָּרָיִם** – ספרי תורה שקוראים בהם קריאת התורה. ובדברים אלו שניהם אסורים כיון שהם שייכים לכל אנשי העיר, וכל אחד נהנה משל חבירו.

וְהַכּוֹתֵב שמוסר חֶלְקוֹ בדברים של אותה העיר **לַנָּשִׂיא**, מותר לחבירו המודר ממנו הנאה ליהנות מדברים אלו, משום שכבר אינם של המדיר. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, היתר זה אינו דווקא במוסר חלקו לנשיא, אלא **אֶחָד** – בין **הַכּוֹתֵב** נכסיו **לַנָּשִׂיא** **וְאֶחָד** – ובין **הַכּוֹתֵב** נכסיו **לַהֶדְיוֹט** דינם שווה, שכיון שמסר את חלקו לאחר מותר המודר ליהנות ממה שמסר לאחר. **וּמַה** החילוק **בֵּין הַכּוֹתֵב לַנָּשִׂיא לְבֵין הַכּוֹתֵב לַהֶדְיוֹט**, שמפני כך נקט תנא קמא בלשונו 'כותב לנשיא', **שֶׁהַכּוֹתֵב לַנָּשִׂיא**, מיד כשכתב שטר מתנה זכה בו הנשיא **וְאֵין צָרִיךְ לְזָכוֹת** לו על ידי אדם אחר, אבל הכותב **לַהֶדְיוֹט**, אין המקבל זוכה מיד, אלא **צָרִיךְ לְזָכוֹת** לו על ידי אדם אחר, שיעשה מעשה קנין עבורו, **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים**, לעולם **אֶחָד** זֶה זה – ההדיוט **וְאֶחָד** זֶה – הנשיא, **צְרִיכִין לְזָכוֹת** להם על ידי אחר, ואין כוחו של הנשיא גדול מן ההדיוט לענין הקנין, **וְלֹא דִבְּרוּ בְּנָשִׂיא אֶלָּא בַּהוֹן** – ומה שנקט תנא קמא שהוא כותב חלקו לנשיא, הוא מפני שכך דרך העולם, כיון שאדם חושש לכתוב נכסיו לחבירו, שמא אחר כך יאסור חבירו עליו ליהנות ממנו, ולא יוכל להשתמש בנכסיו, אבל בנשיא אין חוששים לזה כי אין דרכו לאסור הנאתו על הבריות.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, **אֵין אַנְשֵׁי הַגְּלִיל צְרִיכִין לִכְתּוֹב** חלקם לנשיא כדי להתיר למי שמודר הנאה מהם ליהנות מדברים של אותה העיר, משום **שֶׁכָּבָר כָּתְבוּ אֲבוֹתֵיהֶן** – אנשי הגליל בדורות הראשונים את חלקם בדברים של העיר לנשיא, **עַל יַרְדֵּן** – עבור בניהם אחריהם, כדי שלא יבואו לעבור על השבועות ונדרים שהיו רגילים בהם, וממילא בדורות אלו אין לאנשי הגליל שום חלק בדברים של העיר, והכל שייך לנשיא, ולכן המודר מהם מותר לו ליהנות מדברים של העיר.

גמרא

מלשון המשנה 'ואיזהו דבר של אותה העיר הרחבה והמרחץ וכו' והכותב חלקו לנשיא', משמע שהכותב חלקו גם הוא מכלל הדברים האסורים על שניהם, כמו הרחבה והמרחץ, וכך הבינה הגמרא כעת, ולכן מקשה הגמרא, **אַמַּאי מֵיתַסַּר** – מדוע נאסר המודר באופן שהמדיר מסר את חלקו לנשיא, הלא שוב אין למדיר חלק בו. מתרצת הגמרא, **אָמַר רַב שֵׁשֶׁת**, מה ששנינו 'הכותב חלקו לנשיא' אין זה המשך פירוט הדברים האסורים, אלא **הָכִי קָתָנֵי** – כך יש לשנות את המשנה, שאחר שפירטה את הדברים האסורים על המודר, אמרה המשנה **וּמַה תַּקָּנָתָן** של המודרים זה מזה שיוכלו ליהנות מדברים של העיר, **יִכְתְּבוּ** שניהם את **חֶלְקָן** בדברים של העיר **לַנָּשִׂיא**, וכך נמצא שהם אינם נהנים זה מחלקו של זה.

(**רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, **אֶחָד כּוֹתֵב לַנָּשִׂיא** **וְאֶחָד כּוֹתֵב לַהֶדְיוֹט** **וּמַה בֵּין כּוֹתֵב לַנָּשִׂיא לְכוֹתֵב לַהֶדְיוֹט**, **הַכּוֹתֵב לַנָּשִׂיא**, **אֵין צָרִיךְ לְזָכוֹת** **וְהַכּוֹתֵב לַהֶדְיוֹט**, **צָרִיךְ לְזָכוֹת** **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים**, **אֶחָד** זֶה **וְאֶחָד** זֶה, **צְרִיכִים לְזָכוֹת**, **לֹא דִבְּרוּ בְּנָשִׂיא אֶלָּא בַּהוֹן**).

שנינו במשנה, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, **אֵין אַנְשֵׁי גְּלִיל צְרִיכִין לְזָכוֹת** את חלקם לנשיא, משום **שֶׁכָּבָר כָּתְבוּ אֲבוֹתֵיהֶן עַל יַרְדֵּן**.

הגמרא מפרשת מה הטעם שאבותיהם של אנשי הגליל כתבו את חלקם לנשיא:

תַּנְיָא בברייתא, **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**, **אַנְשֵׁי גְּלִיל** בדורות הקודמים **כַּנְטָרְנִין** – כעסנים ובעלי מריבה **הָיוּ**, **וְהָיוּ נוֹדְרִין הֲנָאָה זֶה מִזֶּה** מתוך כעסם, ונגרם מזה מכשול שהיו עוברים על איסור נדר על ידי שהיו משתמשים בבית הכנסת ובית המרחץ ושאר דברים של העיר, ולכן **עָמְדוּ אֲבוֹתֵיהֶם** – ראשי בתי אבות שלהם, **וְהכריחו** אותם עד **שֶׁכָּתְבוּ** כולם את **חֶלְקֵיהֶן** בדברים של העיר **לַנָּשִׂיא**, וממילא אין לבני העיר שום חלק בדברים של העיר, והכל שייך לנשיא.

משנה

הַמּוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ, **וְאֵין לוֹ** – למודר **מַה שֶּׁיֹּאכַל**, **נוֹתְנוֹ** – נותן המדיר מאכל **לְאָדָם אַחֵר לְשׁוּם** [לשם] **מַתָּנָה**, **וְהַלָּה** – המודר **מוּתָּר בָּהּ**, כיון שאחר הנתינה המאכל אינו של המדיר, וממילא המודר אינו נהנה ממנו.

המשנה מביאה מעשה לבאר שאם המדיר אינו מתכוון להקנות באמת לאדם אחר, אסור המודר ליהנות ממנו:

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד בְּבֵית חוֹרוֹן, **שֶׁהָיָה אָבִיו נוֹדֵר הֵימֶנּוּ הֲנָאָה** – שלא יהנה מבנו, **וְהָיָה הבן מַשִּׂיא** [־מחתן] **אֶת בְּנוֹ**, ורצה שיוכל אביו להשתתף בסעודת הנישואין, **וְאָמַר** הבן **לַחֲבֵרוֹ**, **הַחְצֵר** שבה תיערך סעודת הנישואין **וְהַסְּעוּדָה** של הנישואין **נְתוּנִים הֵימֶנָּה** במתנה **לְפָנֶיךָ** – לך, ותכלית המתנה אינה **אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיָּבֹא אַבָּא** שלי המודר ממני הנאה **וְיֹאכַל עִמָּנוּ בִּסְעוּדָה**, ולא יעבור על איסור, שהרי הוא נהנה משלך ולא משלי. **אָמַר** לו חבירו, **אִם שֶׁלִּי הֵם** החצר והסעודה, **הֲרֵי הֵם מוּקְדָּשִׁין לַשָּׁמַיִם**, ועבשיו אסורים הם בהנאה לכל אדם, כיון שהקדש הם. **אָמַר** לוֹ הנותן, וכי **נָתַתִּי לְךָ אֶת** החצר והסעודה **שֶׁלִּי** כדי **שֶׁתַּקְדִּישֵׁם לַשָּׁמַיִם**, הלא אמרתי לך במפורש שהנתינה היא רק לצורך שיוכל אבי לאכול עמנו בסעודה ותו לא. **אָמַר** לוֹ המקבל, **נָתַתָּ לִי אֶת** החצר והסעודה **שֶׁלְּךָ** לא במתנה גמורה, **אֶלָּא** כדי **שֶׁתָּהֵא אַתָּה וְאָבִיךָ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין** ביחד בסעודת הנישואין **וּמִתְרַצִּין** זֶה לָזֶה, ובאמת אבילה זו באיסור היא כיון שלא היתה מתנה גמורה, ונמצא שהאב נהנה משל בנו אף שהוא מודר ממנו הנאה, **וְיֵהָא עָוֹן תָּלוּי בְּרֹאשׁוֹ** של המקבל, כלומר על עצמו אמר כן, שאם יסכים לקבל מתנה זו יחשב לו הדבר לעוון במה שגרם להכשיל את אביו של הנותן באיסור נדר. לאחר מעשה זה **אָמְרוּ חֲכָמִים**, **כָּל מַתָּנָה שֶׁאֵינָהּ** מתנה גמורה עד כדי **שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ** המקבל **תֵּהֵא מְקוּדֶּשֶׁת**, **אֵינָהּ מַתָּנָה** כלל, ועדיין נחשב הדבר שייך לנותן.

גירסת הר"ן:

כָּל מַתָּנָה שֶׁאֵינָהּ מתנה אמיתית וגמורה, והדין בה הוא **שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ** המקבל **אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת**, **אֵינָהּ מַתָּנָה**.

גמרא

מקשה הגמרא, הלא המשנה פתחה בדין שמותר למודר ליהנות על ידי שהמדיר יתן את נכסיו במתנה לאחר, ואם כן איך הביאה המשנה אחר כך **מַעֲשֶׂה לְפָתּוֹר** את ההיתר, שהרי ממעשה באחד מבית חורון מבואר שאין המתנה מועילה ועדיין איסור הנדר קיים, ואין דרך התנא להביא מעשה הסותר את הדין הנשנה לפניו.

מתרצת הגמרא, **חַפּוּרֵי מֵיחַפְרָא** **וְהָכִי קָתָנֵי** – יש חסרון בלשון המשנה, ויש להוסיף בה דין זה, **וְאִם הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִילָּתוֹ** שאין כוונתו ליתן במתנה גמורה, **אֲסוּר** המודר ליהנות מהמתנה. ועל כך מביאה המשנה, **וּמַעֲשֶׂה** נמי **בְּבֵית חוֹרוֹן בְּאֶחָד** שהיה אביו מודר ממנו הנאה ונתן את החצר והשדה במתנה לאחר, **דַּהֲוָה** [־שהיה] **סוֹפוֹ מוֹכִיחַ עַל תְּחִילָּתוֹ** שלא התכוון למתנה גמורה, ולכן לא הועילה מתנתו להתיר לאביו לאכול בסעודת הנישואין. ונמצא

המשך בעמוד ג

שבאמת המשנה מביאה את המעשה לחזק את הדין הנשנה לפניו. בדין זה, שאם סופו מוכיח על תחילתו שלא התכוון למתנה גמורה אין המתנה מועילה להתיר את האיסור, מביאה הגמרא שתי לשונות בדעת רבא, באיזה אופן נחשב שסופו מוכיח על תחילתו: **אָמַר רָבָא**, מה ששנינו במעשה בית חורון שאין המתנה מועילה והאיסור במקומו עומד, **לֹא שָׁנוּ** – לא נאמר דין זה, **אֶלָּא דְּאָמַר לֵיהּ** הנותן למקבל בשעת מתנתו, **וְהֵינָן לְפָנֶיךָ אֶלָּא כְּדִי שֶׁיָּבֹא אָבָא**, שדיבורו מוכיח שאין המתנה אלא לצורך זה בלבד ולא מתנה גמורה, **אֲבָל אִם אָמַר לֵיהּ** הנותן למקבל, הריני נותן לך את החצר והסעודה **שֶׁיִּהוּ לְפָנֶיךָ שֶׁיָּבֹא אָבָא** ויאכל, אף שהזכיר שמטרתו היא כדי שיאכל אביו בסעודה, מכל מקום לא התנה על המתנה שאינה אלא לכך, אלא נתן לו מתנה גמורה, **וּמַדַּעְתֵּךְ הוּא דְּאָמַר לֵיהּ** – כלומר, כוונתו לומר שאתה [המקבל] הבעלים של החצר והסעודה והדבר תלוי ברצונך, ואם תסכים יבוא אבי ויאכל בסעודה.

לִישָּׁנָא אָחֲרִינָא אָמְרִין לָהּ [ל־הלשון השניה אומרת], **אָמַר רָבָא, לֹא תֵּימָא טַעֲמָא** – אל תאמר שטעם משנתינו שהמתנה לא חלה הוא **מִפְּנֵי דְּאָמַר לֵיהּ** הנותן למקבל **וְהֵינָן לְפָנֶיךָ** אלא כדי שיאכל אבא, ורק **אז הוּא דְּאָסוּר**, משום שאמר בלשון תנאי שאינה מתנה אלא אם יבוא אביו ויאכל, **אֲבָל אִם אָמַר לֵיהּ** הנותן למקבל, **הֵן לְפָנֶיךָ שֶׁיָּבֹא אָבָא וְיֹאכַל**, ולא אמר בלשון תנאי, המתנה חלה **וּמוּתָּר** האב לבוא ולאכול. **אֶלָּא** האמת היא **שַׁאֲפִילּוּ אִם אָמַר לֵיהּ** הנותן למקבל, **הֵן לְפָנֶיךָ יָבֹא אָבָא וְיֹאכַל**, בלא לשון תנאי, אינה מתנה **וְאָסוּר** האב לאכול, **מַאי טַעֲמָא** – ומה הטעם שהמתנה אינה חלה, **סְעוּדָתוֹ מוֹכַחַת** [מוכיחה] **עָלָיו** שאין כוונתו לתת במתנה גמורה אלא בתנאי, כיון שדבר ברור הוא שאין אדם נותן לאחר במתנה את הסעודה שהכין לנישואי בנו. ולכן גם אם מלשונו לא משמע שנותן בתנאי, הרי מעשיו מוכיחים שהוא תנאי גמור.

הגמרא מביאה מעשה שהיה, שנחלקו האמוראים בדינו, ולהלן מקשה הגמרא ממשנתינו על הדין הנפסק במעשה זה:

הַהוּא גַּבְרָא דַּהֲוָה לֵיהּ **בְּרָא** – מעשה באדם שהיה לו בן **דַּהֲוָה שָׁמְיט כֵּיסֵי** דְּכִיתָּנָא – שהיה גונב אגודות של פשתן. **אַסְרִינְהוּ** לְנִכְסֵיהּ **עֲלֵיהּ** – ואסר האב בנדר על בנו זה שלא יהנה מנכסיו בחייו ובמותו. **אָמְרוּ** לֵיהּ בני אדם לאב, מדוע אסרת על בנך זה ליהנות מנכסיך גם לאחר מותך, **וְאִי חֲוַאי בַּר בָּרְךָ צוּרְבָא מַרַבָּנָן** – הלא אם יהיה בן בנך תלמיד חכם, **מַאי**, בודאי תרצה להנותו ולתת לו מנכסיך, וכיון שמנעת את הבן הזה מלירש עם אחיו, גם בנו לא יקבל כלום מנכסיך. **אָמַר** לְהוֹן – אמר להם, צודקים אתם, ולכן אני אומר לִיקְנֵי חֲדֵין – יקנה גם בני זה שאינו נוהג כשורה חלק בנכסי עם שאר אחיו, אבל לא יוכל לזכות בהם לעצמו ולירושה מהם, וְלא יועיל קנינו אלא לענין **שְׁאִי חֲוַאי בַּר בְּרֵי** [־בנו של בני זה] **צוּרְבָּא מַרַבָּנָן**, לִקְנֵייהּ – יוכל הנכד לזכות בחלק אביו בירושה.

ודנה הגמרא, **מַאי** – מה הדין במקרה זה, כלומר אם בנו של בן זה יהיה תלמיד חכם, האם הוא יזכה בחלקו של אביו בירושה, או לא.

מביאה הגמרא שנחלקו בזה החכמים, **אָמְרֵי פּוּמְבְּדִיתָאֵי** – חכמי פומבדיתא פסקו, שמקרה זה שהאב הקנה לבנו לצורך בן בנו, **קָנִי עַל מָנַת לְהַקְנוֹת הוּא** – שאינו מקנה לו זכות להשתמש בנכסיו, ובכל הקנאתו היא כדי שיקנה הוא לאחר, **וְכָל קָנִי עַל מָנַת לְהַקְנוֹת לֹא קָנִי** – וכל הקנאה שאינה אלא על מנת שהמקבל יקנה לאדם אחר, אינה חלה, ולכן לא מועילה אמירתו של האב, ולא יזכה הבן בנכסים, וממילא הנכד התלמיד חכם אינו יכול לזכות בחלקו של אביו בירושה סבו. **וְרַב נַחְמָן** נחלק **וְאָמַר**, שגם כשמקנה רק על מנת להקנות, **קָנִי** – חל הקנין וזכה המקבל. וראיה לדבר, **דְּאָמַר סוּדְרָא** – שהרי קנין סודר שנותן הקונה למוכר ועל ידי זה הוא קונה ממנו קרקע, **קָנִי עַל מָנַת לְהַקְנוֹת הוּא**, שהרי אין הסודר נשאר ביד המוכר אלא הוא מחזירו לקונה בתום הקנין, כיון שלא ניתן אלא לצורך פעולת הקנין, ונמצא שכאשר מקנה את הסודר למוכר הרי הוא מקנה על מנת שהמוכר יחזור ויקנה לו את הסודר, ואף על פי כן זכה בו המוכר, שאם לא כן לא היה קנין הסודר חל כלל.

הגמרא דוחה את ראייתו רב נחמן מקנין סודר:

אָמַר רַב אַשִׁי, וּמֵאן לֵימָא לָן **דְּסוּדְרָא** – מנין לך [רב נחמן] שבקנין סודר שנתן הקונה למקנה, **אִי תָּפֵיס** לֵיהּ – אם תפס המקנה והחזיק בסודר לעצמו ולא החזירו לקונה **לֹא מֵיתְפֵיס** – לא זכה בו, הלא מנהג בעלמא הוא שנהגו להחזיר את הסודר לקונה, אבל אם ירצה המקנה לעכבו לעצמו הוא יכול, ואין זה ׳קני על מנת להקנות׳, ולכן זה נחשב קנין גמור, ואפשר שב׳קני על מנת להקנות׳ באמת לא קנה. **וְעוֹד** יש לחלק ולדחות את הראיה, שאפילו אם נאמר שגם ב**סוּדְרָא** הקונה נותן את הסודר למקנה באופן של **קָנִי עַל מָנַת לְהַקְנוֹת** ומחוייב המקנה להחזיר הסודר לקונה, מכל מקום יש בקנין סודר גם מעלה, שהרי **וּקְנִי מִן הַשְׁתָּא** – מיד כשהקונה נותן למוכר את הסודר, עוד לפני שמחזיר המוכר את הסודר לקונה, המוכר זוכה בו, כי סתם קנין הוא מעכשיו, אבל **חָלֵין נִיכְסִין דְּחָדֵין** – נכסים אלו שמקנה האב לבנו אינם קנין, **לְאֵימָתַי קָנִי** – שהרי מן הסתם לאיזה זמן היתה דעתו של האב שיקנה הבן את הנכסים, רק **לְכִי חָוֵי בַּר בְּרֵיהּ צוּרְבָא מַרַבָּנָן** – כאשר יהיה בנו של הבן תלמיד חכם, ולא קודם לכן, והרי **לְכִי חָוֵה** – כשיהיה אותו הבן תלמיד חכם, **הָדַר סוּדְרָא לְמָרֵיהּ** – כבר חזר הסודר לבעליו, אם הקנה לו בסודר, וכן אם הקנה לו בחזקה, בשעת חלות הקנין כבר אין מעשה קנין לקנות בו, ולכן לא קנה.

הגמרא מקשה על רב נחמן הסובר ש׳קני על מנת להקנות׳ קנה, מהמעשה בבית חורון המובא במשנה (מח.):

אָמַר לֵיהּ **רָבָא** לְרַב **נַחְמָן**, איך אתה אומר ש׳קני על מנת להקנות׳ קנה, **וְהָא** – הלא מעשה **מַתָּנַת בֵּית חוֹרוֹן** שבמשנתינו, **דְּקָנִי עַל מְנַת לְהַקְנוֹת הוּא**, כיון שהקנה למקבל רק כדי שיקנה לאביו ויתן לו אביו לאבול בסעודה, **וְנפסקה** ההלכה במשנתינו **שֹׁלֹא קָנִי** – לא קנה המקבל את החצר והסעודה. ומוכח שקנין ׳קני על מנת להקנות׳ לא חל.

תשובותיו של רב נחמן על קושיית רבא:

כאשר היה רבא מקשה קושיא זאת בפני רב נחמן, **זִימְנִין** – לעיתים **אָמַר** לֵיהּ רב נחמן, שיש לחלק שדווקא במתנת בית חורון לא קנה המקבל, **מִשּׁוּם דְּסָעֲדַתְהוּ מוֹכַחַת עָלָיו** שעיקר כוונתו היא שיאכל אביו מסעודתו שעשה עבור נישואי בנו, וממילא אין בדעתו להקנות החצר והסעודה באמת למקבל, שהרי אם יהיו של המקבל נמצא שלא נהנה אביו משלו אלא מן המקבל, ולא הושלמה כוונתו. **וְזִימְנִין** – ולעתים כאשר היה רבא מקשה קושיא זו, **אָמַר** לֵיהּ רב נחמן תירוץ אחר, שמשנתינו לדעת **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר** (לעיל לב:) **אֲפִילּוּ** ויתור – דבר שבני אדם רגילים לוותר זה לזה ואינם מקפידים עליו, **אָסוּר בְּמוּדָּר הֲנָאָה** לידהנות בדבר זה מן המדיר, וכשם שמצינו שהחמירו בנדרים יותר מממונות לענין ויתור אף שאינו נחשב הנאה, כך יש לומר שהחמירו גם לענין קני על מנת להקנות, שאף שלענין דין הקנין קנה, מכל מקום לענין נדרים מחמירים בזה לדון שלא קנה המקבל, ולכן איסור הנדר במקומו עומד.

הגמרא מקשה קושיא נוספת ממשנתינו, על רב נחמן הסובר ש׳קני על מנת להקנות׳ קנה:

תָּנַן – שנינו בסיפא של המשנה (מח.) לגבי מעשה בית חורון, **אָמְרוּ חֲכָמִים, כָּל מַתָּנָה שֶׁאֵינָהּ** ניתנת במתנה גמורה עד כדי **שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ** המקבל **תְּהֵא מְקוּדֶּשֶׁת, אֵינָהּ מַתָּנָה** כלל. ויש לשאול על תיבת ׳כל׳ שנאמרה במשנה, **לְאֵיתּוֹיֵי מַאי** – מה היא באה לרבות, שהרי בכל מקום שהתנא במשנה שונה בלשון ׳כל׳ כוונתו לרבות ולהוסיף, **לְאו לְאֵתּוֹיֵי הָא מֵילְתָא דִּשְׁדָרָא בְּכִיסֵּי** – וכי אינה באה לרבות שלא רק לענין נדרים החמירו בו שלא תחשב מתנה, אלא אפילו בדיני ממונות, כגון האב שהקנה חלק בנחלתו לבנו שאינו נוהג כשורה על מנת שאם יהיה בן בנו תלמיד חכם יזכה בנכסים, לא זכה הבן, משום ש׳קני על מנת להקנות׳ אינו קנין כלל. ואם כן קשה על רב נחמן הסובר ש׳קני על מנת להקנות׳ קנה.

מתרצת הגמרא, **לֹא** – לעולם יש לומר כרב נחמן שקנה הבן את הנכסים, ומה שנאמר במשנה ׳כל׳, לא בא לרבות שאפילו בדיני ממונות ׳קני על מנת להקנות׳ לא קנה, אלא **לְאֵתּוֹיֵי לִישָׁנָא בַּתְרָאָה דְּשַׁמַּעְתֵּיהּ דְּרָבָא** – לרבות את הדין שאמר רבא לעיל (מח.) לפי הלשון השניה, שבמתנת בית חורון אפילו אם הנותן אמר לו בלשון ׳ויבוא אבא ויאכל׳ שאין זה לשון תנאי, אלא משמע שתולה בדעתו של המקבל, מכל מקום אינה מתנה, משום שהסעודה מוכיחה שאין כוונתו למתנה גמורה, שהרי אין אדם מכין סעודה לנישואי בנו ונותנה לאחר.

הדרן עלך השותפין